

PLANINARSTVO

pripremu, dobru organizaciju i selekciju sudionika.

Planinarski put oslobođenja »Planine Jugoslavije«, tzv. jugosl. transverzala, osn. 4. VII 1977 prema odluci Planinarskog saveza Jugoslavije. Značku P.p.o. stiče se obilaskom po dva vrha u svakoj republici i po jednom u pokrajinama, što se dokazuje žigovima kontrolnih točaka. Put nema određenu trasu.

Planinarski savez Jugoslavije (PSJ), osn. 6. IX 1925 na Plitvičkim jezerima pod nazivom Savez planinarskih društava Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca. Sjedište Saveza bilo je najprije u Zagrebu, Beogradu i Ljubljani, a od 1933 pa do Aprilskog rata 1941 stalno u Ljubljani. Od 1930 djeluje pod nazivom Savez planinarskih društava Kraljevine Jugoslavije. Poslije Oslobođenja brigu o planinarstvu preuzima FISAJ, a 1. VII 1948 osnovan je novi PSJ sa sjedištem u Beogradu. PSJ je udružen u SFKJ i član je UIAA.

planinarski sletovi, tradicionalni oblik skupova, susreta ili sabora jugosl. planinara. Održavaju se svaki put u nekoj drugoj planini redovito s programom stručnog i kulturno-umjetničkog sadržaja. Sletovi planinara Jugoslavije održavaju se od 1953, obično s nekoliko tisuća sudionika (najveći na Planku, 1975, u povodu proslave 100. obljetnice planinarstva u Hrvatskoj i Jugoslaviji, s oko 7000 sudionika). Također se organiziraju republički i regionalni sletovi. Planinari-železničari Jugoslavije održavaju redovni godišnji slet od 1961, a poštari od 1953; planinari poštari u SR Hrvatskoj od 1960, planinarska društva Hrvatskog zagorja od 1957. Takvi sletovi imaju i drugi naziv: u Srbiji sabor, u Dalmaciji i Crnoj Gori susret; alpinisti u Paklenici održavaju prvomajski skup.

planinarski vodič, [a] posebno školovana osoba za vođenje pojedinca ili skupina u visoke planine ili u njihove stijene. Naziv p.v. stječe se nakon pripravnčkog staža, zimske i ljetne škole i završnog ispita. P.v. ima posebnu značku i iskaznicu. U većini alpskih zemalja p.v. su profesionalci. U našoj zemlji su amateri, a školuju ih republički i pokrajinski planinarski savezi na posebnim tečajevima; [b] priručna knjižica s opisom kraja, planine i njenih putova, pogotovo onih bez markacija. Obično ima priložene geogr. karte koje objavljuju planinarske organizacije. U našoj zemlji najviše

p.v. objavili su Planinski savez Slovenije i Planinarski savez Hrvatske.

planinarsko društvo, osnovna organizacija planinara u našoj zemlji. Društva se najčešće nazivaju po najbližjoj planini ili planini u kojoj imaju svoj dom. Obično imaju sekcije (omladinsku, seniorsku, skijašku, markacijsku, izletničku, foto-sekciju) i odsjeke (alpinistički, speleološki). Gl. oblik rada p.d. je organiziranje pohoda u planinu, održavanje predavanja i tečajeva, briga za staze, putove i njihovu izgradnju kao i održavanje kuća u planini. Udružuju se u općinske, regionalne i republičke saveze ili odbore.

planinarsko orijentaciono natjecanje, oblik orijentacijskih natjecanja; održava se na dužim stazama i može trajati 2 dana. Sudionici moraju imati kutomjer, trokut i olovku, a od opreme naprtnjaču i šator. Zadaci iz orijentacije su ponekad kombinirani s gađanjem iz puške i provjerom znanja iz prve pomoći, povijesti, flore i faune. PJ u p.o.n. održava se od 1963 u organizaciji Planinarskog saveza Jugoslavije.

planinarsko skijanje, sp. rekreativna aktivnost na snijegu; kretanje na skijama po planinskom bespuću. Skije za p.s. imaju specijalne vezove koji za vrijeme uspona i hoda dozvoljavaju savijanje cipela. Nešto duži skijaški štapovi imaju veće kolutove, a služe za odglašavanje po ravnom i brdovitom terenu. U prirobu za p.s. su i lavinska vrpca, voskovi za mazanje skija, krplje, naprtnjača i dr. Tehnika skijanja po neugađenom snijegu je specifična (hodanje, trčanje, spust, kosi spust, okretanje, otklizavanje i dr.). Usponi se izvode hodom u raskoraku ili kosim i bočnim stepenastim korakom.

planinarsko sklonište, jednostavna i mala zgrada, obično otvorenog tipa i bez čuvara, koja pruža samo zaklon od nevremena i mogućnost noćenja. Gradi se u rjeđe posjećivanim planinama, na mjestima gdje nije moguće održavati veći objekt ili uz planinarske objekte koji nisu stalno otvoreni.

planinarstvo, grana f.k. kojoj je osnovni sadržaj planinarenje, povezano s nizom različitih popratnih (amaterskih) djelatnosti u planinama i u planinarskoj organizaciji. U nekim se zemljama dijelom planinarske djelatnosti smatra alpinizam, a u drugima se p. odvija kao posebna grana. U nas p. uz alpinizam obuhvaća i orijentacijska natjecanja i speleologiju, dvije djelatnosti koje se u

drugim zemljama samostalno organizirane. P. je prostorno gotovo neograničeno i zato vrlo korisno u širenju znanja i kulture, a pristupačno svim uzrastima. Afinitet prema ljepotama prirode usko ga povezuje s pokretom za zaštitu prirode, a istraživačka komponenta pridonosi napretku prirodnih znanosti. Bogatstvom sadržaja i oblika djelovanja prelazi okvir f.k. i povezuje se s duhovnom kulturom. Etička vrijednost p. je u borbi čovjeka protiv prirodnih sila, ljubavi prema prirodi koja ga oplemenjuje, jer sklad fiz. i psih. napora pridonosi ravnoteži ličnosti. Gl. djelatnost p. je uspon u planinu i na njezin vrh, a popratne su markiranje staza i transverzala, izgradnja planinarskih kuća i skloništa, fotografiranje, štampanje vodiča i karata, organiziranje planinarskih škola i gorske službe spašavanja, planinarsko skijanje, predavanja, publicistička djelatnost itd. Može poslužiti i kao sredstvo za istraživanja (geografska, speleološka, prirodnoznanstvena, etnografska itd.). Najvažniji dijelovi opreme za planinarenje jesu: prikladne cipele, naprtnjača, ogrtač, čuturica, busola, geografska karta, zaštitne naočale i mala apoteka. Planinari se udružuju u planinarska društva radi zajedničkih pohoda i unapređivanja društvenih i materijalnih osnova planinarenja. Pojedinci se u društvu opredjeljuju prema svojim sklonostima i osobinama u sekcije (alpinističku, skijašku, izletničku, speleološku, omadinsku, seniorsku, fotografsku, markacijsku, orijentacijsku itd.). Društva su u našoj zemlji udružena u općinske, regionalne te republičke i pokrajinske saveze, a ovi pak u Planinarski savez Jugoslavije, koji je član SFKJ i UIAA. Prva planinarska organizacija u svijetu je Alpine Club u Londonu, a prva u Jugoslaviji Hrvatsko planinarsko društvo (Zagreb). U Jugoslaviji ima oko 400 društava sa blizu 200 000 članova i sa 12 000 kreveta, u 350 planinarskih kuća i domova.

Planinc, Albin (1944), šah. velemaistor od 1971, član ŠK Murka (Lesce), zaslužni sportaš Jugoslavije. Sudjelovao na šah. olimpijadi 1974 (II mjesto).

planinska medicina, grana medicine koja se bavi problemima visinske fiziologije, patologije, terapije i preventive u uvjetima niskog atmosferskog tlaka s niskim parcijalnim tlakom kisika i u krajnje ostrim klimatskim uvjetima (s temperaturom i do -40°C, velikom snagom vjetra i neometanom inso-